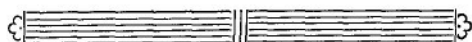

zadnjem mjestu o 6. svesku, koji donâša propovijedi o sv. Mariji. U uvodu (str. 3—34) imademo lijepo pisan životopis sv. Marije, koji se temelji na sv. pismu i izvodima crkvenih otaca i opširnu povijest (str. 34—52) štovanja bl. dj. Marije. Zatim slijedi 26 škica o štovanju Marije i o Marijinim svetkovinama opće i pet duljih i isto toliko kratkih škica o „Zdravo Marijo.“ Iza toga dva ciklusa, svaki od 31 propovijedi

za svibanjsku pobožnost. Sad tek počinju pojedine svetkovine Marijine. Iza temeljitog liturgičkog i homiletskog tumačenja Marijinih svetkovina, slijede za svaku veću Marijinu svetkovinu 20—30, a za manje 10—20 dobro dostupiranih škica. Na svršetku svake svetkovine ima lijepi broj temata izvrsnih propovijedi sa kratkom dispozicijom. Dobro stvarno kazalo povećaje u velike vrijednosti tog djela. *E. L.*

Pregled časopisâ.

Vrhbosna. Sarajevo, 1911. br. 7. — 14. S. Ritig: O. Palmieri i pravoslavno bogoslovlje. — F. Hammerl: Pavao Zorčić — unijatski vladika. — A. Žegura: Babilonski i biblijski potop. — I. Radić: Neplodnost evolucionizma na etičko djelovanje. — F. Binički: Gore srca. — A. Špoljar: Izabrani listovi sv. Franje saleškoga. — Cirilo-Metodijeva ideja.

Serafinski perivoj Sarajevo, 1911. br. 7. P. Vlašić: Zanimivi sud modernoga rabinâ o Isusu i Evangjelju. — M. Blažević: Iz prošlosti crkve sv. Ivana Krstitelja u Kr. Sutjesci. — K. Belamarić: Čemu slobodna škola. — Dr. Jelenić: „Zdravo kraljice“ i „Spasi Kraljice.“

Hrvatska straža. Senj, 1911. br. 4. A. Alfirević: Odakle ćemo crpsti snagu za požrtvovna djela? — A. Živ-

ković: Antropološki problem u Haeckela. — J. Zubac: Frenologija. — P. Vlašić: Preokret u kritici Isusovog uskrsnuća.

Čas. Ljubljana, 1911. br. 6.—8. V. Belè: Pismo o bibliji. Uz ekzegezu, historijski, dogmatski i drugi studij treba sv. pismo promatrati s estetske i umjetničke strane, time će se početi zanimati za sv. pismo i oni, koji do sada malo za nj mare.

F. Terseglav: Propast budizma. Sakyamunijev i lamovski budizam izopačio se u politeizam, obožavanje najraznovrsnijih božanstva bez dublje etike, bez viših ideja. Tek u pojedinim monačkim školama živi duh učitelja, dok je ljudstvo u potpunoj ovisnosti o praznim formulama i ceremonijama.

V. Belè: Isus u pojeziji. Krista je moderna literatura krivo shvatila i prikazala, jer moderni pjesnici nisu oćutjeli, da su sami od sebe preslabi, da nam podaju pravu i istinitu sliku Isusovu. *E. L.*

Voditelj. Maribor, 1911. br. 2. i 3.

A. Jehart: Zgodovinske črtice o bratovščini presv. Rešnjega Telesa na slovenskem Štajerskem. — F. Grivec: Uvod v pravoslavno bogoslovje. Referira o Palmierijevom djelu: Theologija dogmatika orthodoxa. — A. Stegenšek: Svete gore na Štajerskom. — M. Štrakl: Cerkevno življenje v novem delu sedanje lavantinske škofije v letih 1828—1843. — F. Grivec: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam“. Grivec podaje 1. pregled starije protestantske i raskolničke 2. novije protestantske i modernističke literature s obzirom na Mt 16, 18 i dolazi do zaključka, da je prot. bogoslovska znanost prešla sasma u radikalni racionalizam, dok pred pravoslavnu crkvu stupa željezna alternativa: ili katoličko kršćanstvo ili potpuno bezvjerstvo. — F. Grivec: Sv. Ćiril in Metod patrona unije. Pisac pokazuje, da su sv. Ćiril i Metod vrijedni časnoga naslova: „patroni crkvenoga sjedinjenja“.

E. L.

Časopis katoličkého duhovenstva“. Organ znanstvenoga odbora kršć. akademije u Pragu. Redaktori: Dr. F. Kryštufek, Dr. I. Tumpach i Dr. A. Podlaha. 1911. Sv. 3—5.

U 3. sv. svršava se članak dra. Jana N. Jindre: „Papa Pijo X. o govorništvu“. U tom članku razglaba dr. J. zadnji dio bule „Sacrorum Antistitum“, što ju je sv. Otac izdao 1. srpnja 1910. Taj dio imade natpis: „De sacra praedicatione“, a govori o važnosti,

svetosti i načelima crkvenoga govorništvâ.

Vrlo dragocjena je rasprava: „Zakoni pape Pija X. o izboru pape“, što ju je sastavio prof. dr. Alojs Soldat (sv. 1—4). Učeni pisac govori najprije o tom, kako se diljem vijekova popunjavala sv. Stolica i koji su zakoni u crkvenoj historiji propisivali i uređivali izbor pape. Onda nabraja i tumači zakone, što ih je sadanji sv. Otac u tom pogledu izdao i po kojima se mora obaviti izbor budućeg pape. Na kraju rasprave upozorava pisac, u čemu se sve sadanji zakoni razlikuju od starijih zakona o izboru pape. Četiri su juridička dokumenta, po kojima se mora odsad ravnati izbor novog pape: konstitucija Pija X. „Commissum Nobis“ od 20. I. 1904. o građanskom vetu ili ekskluzivi, konstitucija Pija X. „Vacante Sede apostolica“ od 25. XII. 1904. o upravi crkve za sedisvakancije i o izboru pape u mirnim prilikama; konstitucija Leona XIII. „Praedecessores Nostri“ i napokon napatuk dodan ovoj konstituciji. Oba ova dokumenta primio je nepromijenjena Pijo X., a rade o izboru pape u teškim i nemirnim prilikama, osobito umre li papa izvan Rima.

P. Laurencije Wintera, benediktinac, napisao je raspravu: „Postanak vratislavske univerze“ (sv. 1—5). U toj raspravi opisuje najprije, kako se gajila nauka u Šleskoj u vrijeme humanizma, zatim kako je pseudoreformacija pogubno djelovala na nauku i škole u Šleskoj. Nadalje prikazuje, kako je g. 1565. osnovano u Vratislavi najprije bogoslovno sjemenište a god. 1638. isusovački kolegij s akademijom, koja je usu-

prot silnim neprilikama g. 1702. zlatnom bulom cara Leopolda podignuta na „generale et publicum studium“ t. j. na univerzu. Vratislavska univerza imala je samo dva fakulteta: bogoslovski i filozofski. Kad je god. 1810. bila osnovana univerza u Berlinu, glavnom prosvjetnom gradu pruskom, izgubila je stara univerza u bližnjem Frankfurtu svoje znamenovanje, zato je pruski kralj Fridrik Vilim III. god. 1811. frankfurtsku univerzu spojio s vratislavskom sa sijelom u Vratislavi; i ta odsele nosi ime: „Viadrina-Vratislaviensis“. Spojena univerza imade dva bogoslovska fakulteta, katolički i protestantski s jednakim pravima i jednakim fundacijama; filozofski fakultet je jedan. Samo za predavanje filozofije dva su profesora, katolik i protestant. Spojem je dobila Vratislava i medicinski i juridički fakultet.

Zanimiv je članak: „Grob sv. Većeslava i njegove moći“, što ga napisao sam urednik Dr. Ant. Podlaha, kanonik praški (sv. 4—5). Tijelo sv. Većeslava bilo je 3 godine poslije njegove mučeničke smrti iz Stare Boleslave preneseno u Prag i smješteno u prvotnu romansku crkvu sv. Vita, što ju je sam sv. Većeslav sagradio. Smrt sv. Većeslava uzimaju jedni god. 935., a drugi 929. U toj romanskoj crkvi počivalo je tijelo svećevo u jednome grobu urešenu dragocjenim nakitima sve do Karla IV. Taj je g. 1366. saziđao posebnu kapelicu u svetovitskoj katedrali, koja još do danas imade ime kapela sv. Većeslava. Kostii svečeve bijahu tada iskopane, metnute u predragocjenu tumbu, a tumba stavljena u oltar kapelice. Sada je grob svečev sjao

od zlata i dragog kamenja. Diljem stoljeća oplijeniše kraljevi grob svečev tako, te su kosti prvoga češkoga patrona počivale u priličnom siromaštvu u inače krasnoj kapeli. Godine 1905. našao se dobroćinac, koji je za uređenje sjajnog groba i oltara sv. Većeslava ostavio 100.000 K. Dobroćinac taj je pokojni prepozit praškog kaptola Msgr. Antun Hora. Da se ovrši volja plemenitog dobroćinca, trebalo je otvoriti stari grob i potražiti sve ostatke sv. Većeslava. To se učinilo ove godine od 4. travnja do 11. svibnja. Dr. Podlaha kao glavni član komisije opisuje u „Časopisu“ rezultat kopanja i istraživanja. Rezultat je sjajan, jer se našlo mnogo dosad nepoznatih relikvija svećevih. Sad se čine pripreme, kako da se relikvije uz dostojnu slavu smjeste u novi dragocjen oltar.

U 4. i 5. svesku objelodanjena je patristička radnja: Sv. Irenej i Rim“, od dra Karla Hubika. Pisca zanima poznato svjedočanstvo sv. Ireneja. (Adv. haer. III. 3, 2), za primat rimskoga pape, gdje sv. Irenej o rimskoj crkvi među inim veli: „Ad hanc enim ecclesiam propter potentiorum principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam . . .“ Protestanti su od uvijek nastojali, da ovo klasičko mjesto krivo tumače. Oni su to tim lakše činili, jer su se svi tumačitelji Irenejevi (i prot. i kat.) slagali u tom, da se u tekstu nalaze neke pogriješke. Međutim filološki studij posljednjih dviju godina dokazao je, da u tekstu nema pogriješke. Pisac hoće sada, da se okoristi ovim rezultatom te govori o sigurnosti i važnosti Irenejeva svjedočanstva za primat rimskoga pape.

O ostalim raspravama i člancima referirat ćemo kad se svrše.

Uz rasprave imade svaki svezak „bogoslovne svaštice“ i literaturu. Moramo istaknuti, da je u „Časopisu“ u posljednja dva sveska uvedena posebna rubrika za slavensku literaturu, na prvom mjestu hrvatsku, a onda poljsku, rusku i slovensku.

Dr. K. Dočkal.

Przegląd Powszechny. Svezka 4. obuhvata osam radnja, 5. donosi sedam, a u 6. ih ima šest. U četvrtoj ističemo onu: *Idąca rocznica Skargi*, gdje se uznose zasluge toga preznamenitoga muža i poziva poljački narod da proslavi g. 1912. trista godišnjicu smrti Petra Skarge. On je, kaže spisatelj J. Pawelski: „u velikom stilu personifikacija katolicizma u narodu....“ Njegovo cijelo biće ispunjavala je ideja, da vjera Hristova bude duša narodnoga žića, srce, odakle se razlijeva krv po svem organizmu. Ujedno Skarga „jak ukochat całem sercem tę ideę, tak kochat i całem sercem naród.“ U petoj vrijedna je pored ostalih, što se mora reći za svu sadržinu pažnje rasprava A. Starkera T. J.: *Przysięga antymodernistyczna* — predmet, o kom se raspredalo diljem svijeta, pa i u poljskom od zvanih i nezvanih. Šesta svezka revije obzire se člankom: *Encyclopaedia Britannica* iz pera F. Hortynskoga na to omašno, opsežno djelo. Djelo ima 28 svezaka i zasebnu svezku s indeksom, jedanaesto je to izdanje izašlo nakladom sveučilišta u Cambridge (prvo izdanje počelo je izlaziti g. 1678.). Hortynski priznaje mnoge prednosti i vrline te enciklopedije, pokazuje veliku

revnost svih saradnika, požrtvornost englesku, njihovo prvenstvo i ustrajnost u svim pothvatima pa i ovom. Saragjivali su ovdje i katolički autori, no ima i stvari, koje se s našega stanovišta — on ih nabraja — moraju osuditi. — *Przegląd* preporučujemo.

V. R.

Miesięcznik katechetyczny i wychowawczy. Mjesečnik taj poljački u svojoj 4. i 5. svesci izlaže važno pedagoško pitanje: Kateheta wobec VI. przykazania od Bielawskoga. U radnji je znatnih, praktičnih uputstva za katehetu, uopće za uzgojitelja. Fr. Gołba lijepo crta: *Wpływ pracy figyecznej na moralności młodzieży*. Nalazimo tuj i egzorte iposebice ističemo jedan zbijen članak X. Szydełskoga: *Fragment Muratoriego*, o kom se mnogo raspravlja megju autorima, koji pišu o prvim vijekovima kršćanstva.

V. R.

Revue pratique d' Apologétique. Paris, G. Beauchesne et Cie (No. 129—138. 1./II.—15./VI. 1911.) L. Andrieux: *La Communion des petits enfants*. Već u broju 126. (15. XII. 1910.) raspravlja pisac pitanje „kad treba djeci dopustiti svetu Pričest“. U br. 129. i 130. nastavlja pisac i svršava svoju zanimljivu povjesnu i dogmatičku studiju. Crkvena je disciplina bila različna. U prvo doba sve do XII. vijeka, pričeshćivali su djecu i prije, nego što su došla k razumu, odmah poslije svetoga Krsta, i u kolijevci, jer je sveta Pričest duševna hrana. Na istoku se taj običaj održao i do danas. Na zapadu se stao mijenjati u 11. i 12. vijeku, kad je stala izostajati Pričest pod prilikama vina, jer djeca

nijesu mogla primati svete Pričesti pod prilikama kruha. Općeni sabor lateranski IV. (1215.) odredio je, da za sv. Pričest trebaju godine, kad se može reći, da je čovjek došao u razum („postquam ad annos discretionis pervenerit“). Koje su to godine, sabor nije kazao. Prvo doba, 13. vijek, shvatio je i tumačio: to su godine, kad dijete stane razlikovati dobro od zla, obični kruh od tijela Gospodinova, dakle doba oko sedme i osme godine. Kasnije su tumačili, osobito u Francuskoj, da je to doba oko 10. i 12. godine, ili čak doba puberteta oko 14. godine. Tridentiski sabor ne izriče godine brojem, ali jasno kaže, da izričaji „anni discretionis“ i „usus rationis“ isto znače. Ipak su mnogi teolozi tumačili u 16. i 17. vijeku drugojačije, što više razlikovali su između godina, kad se dijete moglo ispovijedati, i godina, kad se moglo pričestiti. Tako je u samoj Francuskoj bio gotovo svuda drugojačiji običaj. Neki su počinjali sa sv. Pričesti u desetoj godini, drugi istom u 20.-toj. Sv. Otac Pijo X. dekretom svojim „Quam singulari“ (5. VIII. 1919.) izriče, da se godine razuma imaju smatrati „oko 7-e godine, više ili manje“. Tako je sveti Otac navrnuo praksu na prvotno shvaćanje trinaestoga vijeka i postigao jedinstvo u cijeloj Crkvi. — L. Labauche: *Lettres à un étudiant sur la Sainte-Eucharistie*. U nizu članaka (prva su dva već u broju 127. i 128.) izlaže autor na lak i razumljiv način u obliku pisama katoličku nauku o Presvetom Oltarskom Sakramentu. Mimoilazi simbolička tumačenja njemačkih protestanata i uzima za osnovu kritike modernističko shvaćanje

Loisyveo, po kojem nije pravi autor Euharistije Gospodin Isus Krist, već sveti Pavao. Kako Krist sebi nije bio svijestan za življenja svoga, veli Loisy, božanstva i zadaće, da ima otkupiti ljudski rod od grijeha smrću na križu, tako nije ni na posljednjoj večeri mislio ustanoviti svetu Euharistiju kao spomen žrtve na križu. Tu je ideju iznio u svezi sa svojom naukom o otkupljenju sveti Pavao. Svjedočanstvo sv. Ivana (glava 6.) nema historičke vrijednosti. Nastalo je pod utjecajem Pavlovih pisama, kao što su i sinoptička kazivanja o tom predmetu natrušena pavlinizmom. Autor pobija kritički (unutarnjim i spoljašnjim razlozima) te modernističke misli (br. 126. i 128.). U br. 130. iznosi pisac dokaz tradicije: svjedočanstvo Justina, Freske u Priscilinim katakombama, što ih je otkrio Wilpert i parodiju, koju su nevjernici izveli u misterijima kulta Mithrae. U br. 132. prikazuje pisac stvarnu nazočnost Kristovu u Presv. Oltarskom Sakramentu, u br. 135. transsubstancijaciju, u br. 136. odnošaj, u kojem stoji skolastička filozofija prema ovoj katoličkoj dogmi. — A. Villien: *Le célibat ecclésiastique* (br. 131.). Povodom glasina, da bi se crkvena disciplina celibata mogla dokinuti, ili promijeniti, raspravlja pisac celibat sa stajališta dogmatičkoga, moralnoga i historičkoga. Dogmatičku je stranu ovog pitanja definitivno riješio koncil Tridentiski (Sess. XXIV. c. 9.). Ta je nauka Luterova (svećenici mogu se slobodno ženiti bez obzira na zavjet ili na zapovijed Crkve) osuđena kao heretična, a vjera Crkve (klerici u višim redovima ne mogu sklopiti valjane

ženidbe, ali se tim ženidba upóće ne osuđuje; moguće je živjeti u celibatu, jer Bog daje svoju milost i ne dopušta napasti kojih pojedinac ne bi mogao svladati) utvrđena pozitivno i negativno. Izrijetkom su ispitani svi prigovori protiv celibata i izneseni razlozi, zašto Crkva propisuje celibat. Ako celibat i nije božanskoga podrijetla, sigurno je crkveni zakon. Ne protiviti se ni ljudskoj prirodi, ni Sv. Pismu i Usmenoju Predaji. A kako je prikadan za kler u višim redovima pokazuje očito moralna strana ovog pitanja. Crkvu nijesu sklonuli na taj zakon niži motivi drugog reda n. pr. otuđivanje i nasljedstvo crkvenih dobara, strah da ne popuste hierarhičke veze, briga da kler ne postane zavisán od laikâ i t. d. Za Crkvu su u ovom pitanju odlučni viši mistički razlozi: inkompatibilitet svećeničkih dužnosti, molitve i žrtvovanja sa ženidbenim dužnostima muževim; primjer Krista i Bl. Djevice; protest protiv nižih strasti i materijalizma; pregaranje, savršenost, apostolat; posveta višim dužnostima napose spasenju čovječanstva i t. d. Zato nam povijest kazuje, da je od prvog doba postojala u kršćanstvu težnja na celibat. Do 4. vijeka nema zakona, ali ga sveti Oci svjetuju i puk voli svećenike u celibatu. Pod konac 4. vijeka uvode pojedini pokrajinski sabori celibat (Elvira, Rim, Kartaga), a pape (Siricije, Inocent I.) potvrguju praksu svojim autoritetom. Nijesu svuda jednako lako uvodili celibat, ali se može reći, da je u šestom vijeku već općeno na zapadu poprimitelj kao zakon. Od 9.—11. vijeka nastaju nove borbe. Pape Lav IX., Grgur VII., Aleksander

III. pooštruju stare zakone. Poradi laksnosti mnogih predlagali su neki u saboru u Vienni, u Kostnici, Bazelu i napokon u Tridentu, da se celibat dokine ili ublaži. Crkva je ostala pri starom. Iz razloga općenog dobra dala bi Crkva dispencijaciju pojedincima (n. pr. za Marije Tudor u Engleskoj, poslije prve revolucije u Francuskoj), ali u zakon nije dopustila da se dira. Nije dakle vjerojatno, zaključuje pisac, da bi Crkva sada ili kada dokinula ili ublažila celibat. — F. Vincent: *La Vie religieuse de Pascal et son apologie du Christianisme* iznosi sadržaj i vrline djela Petitotova o Pascalu. — Martindale: *La Religion des Romains*, odlomak iz „*Manuel d'histoire des Religions*“, prikazuje početak religije kod Rimljana, njezin razvoj za Republike i svršetak za Carstva. Iz prikaza se očito razabira, kako je ta religija bila najčišća u početku, kako je kasnije sve to više propadala, dok nije za Carstva postala mješavinom najrazličitijih elemenata s iskvarenim moralom i smiješnim kultom. — A. Farges: *L'atheisme contemporain*, jest članak iz: „*Nouvelle Apologétique: Dieu, l'Amme immortelle et la Religion naturelle*“ od istoga pisca. Savremeni ateizam ne treba da sablazni iskrenog vjernika, jer oni, koji poriču Boga, poriču i sâm razum. O praktičnim ateistima je zališna rasprava, jer je očito, da oni samo u praksi i iz praktičnosti ne drže do Boga. Spekulativne ateiste valja razlikovati: ima ih, koji misle i opet koji ne misle. Za ove druge valja Kristova riječ: *misereor super turbam*, ne znadu, što čine. Oni prvi ili su naučenjaci ili filozofi. Na-

učenjaci (prirodnoznanci) poriču Boga iz različitih predrasuda, ponajviše zato, jer tako tvrde savremeni filozofi. Filozofi su dakle zapravo jedini spekulativni ateisti, o kojima može biti govora. No za njih vrijedi istina, da su porekli vjeru u Boga, jer su uopće porekli razumu osebinu misliti. Moderni skepticizam i agnosticizam potječu od Kanta i Rouviera. Po ovima je razum nesposoban spoznati realnost i bit stvari ćutilnih, pogotovo dakle ne može da se upusti u probleme o podrijetlu i svrsi čovjeka, o egzistenciji Boga i neumrlosti duše. No ako je razum nemoćan, da spozna istinu — onda je potpuno zališan. Tko pak priznaje objektivnu vrijednost razuma, priznaje konsekvantno i egzistenciju Boga. Moderni dakle ateizam ne treba da nas smeta u našoj vjeri. — A. Baudrillard: Pour l'humanité, pour la religion, pour la patrie. U ovoj konferenci zanosi govornik slušateljstvo da pomažu duhovno i materijalno kršćane na istoku. — L. Garzend: Si l'inquisition avait, en principe, décidé de torturer Galilée? Dokazano je nepobitno, da Galileja nijesu stavili na muke. Domenico Berti hoće da dokaže, da je kongregacija osudila Galileja na muke (torturu), a da je samo samilošću kardinala S. Clement-a od toga izbačen. Garzend ispituje cijeli proces i napose dekret kongregacije i pokazuje, kako Berti ili krivo shvaća ili krivo tumači riječi dekreta: „de comminanda tortura“ i „examen rigorosum“. Bjelodano se dokazuje, da kardinali nijesu ni htjeli Galileja stavljati na muke. — Lesêstre: Le côté humain dans les choses divines. Na tri pri-

mjera (Inkarnacija, Biblija, Crkva) pokazuje pisac, kako Gospod Bog upotrebljuje ljudski elemenat, kad očituje što božansko. Zato i je vjera izvjesna, jer ima dosta sigurnih dokaza za svoje božansko podrijetlo, no opet nije očevidna, jer ima u vjeri ljudskog elementa. Tako i treba da bude, jer mora da ostane razborito i slobodno djelo, kojim podlažemo svoj razum Bogu. — Loth: La valeur historique de l'Évangile selon saint Marc pripoćuje povodom znamenite knjige Lagrange-ove: „Évangile selon saint Marc“, kako je ovaj naučenjak istom metodom, koju je upotrijebio Loisy, došao do sasvim oprečnih zaključaka, nego što ih izveo Loisy. Po tom je autencija ovog najstarijeg evangelja i na ovaj način očevidno dokazana. — Lapeyre: Une nouvelle défaite de Haeckel saopćuje kako i najnovija obrana Haeckelova („Sandalion, eine offene Antwort auf die Fälschungsanklagen der Jesuiten“), po sudu samih monista (Christliche Welt, Frankfurter Zeitung: Dr., E. Teichmann, Dr. I. Karl Hasse prof. u Breslavi) nije oborila dokaza Brassova i Keplerbunda, da je Haeckel falzificirao slike embryona (čovjeka, kunića, svinje), kako bi lakše izveo ishitrenu hipotezu o identičnosti embryona viših kralježnjaka u prvom stadiju razvoja. Uostalom i u ovoj svojoj obrani (str. 49.) priznaje sam Haeckel, da ga je njegov entuziazam za prirodu i sklonost prikazati jedinstvenu sliku svega istraživanja (predrasude — moja bilješka): „često zavela da pređe granice „egzagtnoga“ opažanja i da rupe ispuni domišljanjem i hipotezama“. — Valensin: „Christus

mythiques“ et le Christ de l'histoire, i Valensin: Le Messianisme d'Israel jesu dvije konference o Isusu Kristu sa stajališta poredbene znanosti religijâ. Raspredaju pitanje „Je li Isus Krist živio“ (Bogoslovska smotra 1911. br 1. str. 63.). — XXX. Retour à Aristote poziva povodom knjige Charles Dunaan-a (Les deux Idéalismes. Alcan 1911.), da se filozofija vrati na osnovu Aristotelovu, budući da je Kartezijeva filozofija, koja je jedino još moguća pored nje, očito na krivom putu i po svojim principima i po nužnim posljedicama. — E. Bruneteau: Les „préjugés nécessaires“ ocjenjuje novo djelo filozofa E. Faguet-a, kojim ovaj nastoji istumačiti kulturni razvoj čovjeka.

Dr. Fran Barac.

Zeitschrift für kathol. Theologie. Innsbruck, 1911. sv. 2. i 3. F. Dunin-Borkowski: Die alten Christen u. ihre religiöse Mitwelt. (Stari kršćani i njihov religiozni milieu). U toj raspravi pokazuje B. 1. narodni i sakralni jezik za prvih kršćana kao i popularnu filozofiju tadašnjeg svijeta, 2. govori o metodologiji kod relig. povjesnog razmatranja početka kršćanstva, 3. podvrgava kritici novija relig. povjesna istraživanja starog kršćanstva, 4. prikazuje orijentalnu pracrkvenu mistiku.

C. A. Kneller: Römisch-katholisch beim hl. Cyprian (Rimokatolik kod sv. Ciprijana). Već prije Ciprijana smatrala se rimska crkva kao korijen i majčina utroba (radix et matrix) cijele crkve i u 3. stoljeću držala se u Rimu rimska crkva takovom, stoga je i Kornelije pa pa tako mora shvatiti riječi

Ciprijanove, što mu ih je pisao, gdje nazivlje rimsku crkvu „catholicae ecclesiae radicem et matricem“, dakle je i sam Ciprijan htio da se tako shvate. To Kneller opširno dokazuje u toj studiji.

J. Biederlack: Weiteres zur Frage von der sittlichen Erlaubtheit der Arbeiterausstände. (K pitanju, da li je ćudoredno dozvoljen štrajk). Polemika s nekim piscem u časopisu „Arbeiterpräses.“

H. Bruders: Mt 16, 19; 18, 18 und Jo 20, 22, 23 in frühchristlicher Auslegung. Afrika bis 258. (Treći i četvrti članak).

E. Dorsch: St. Augustinus und Hieronimus über die Wahrheit der biblischen Geschichte (Sv. Augustin i Jeronim o istinitosti bibl. povjesti). O tom ćemo referirati dok izagje cijela rasprava.

A. Bukowski: Die Missdeutungen u. Entstellungen der römisch-katholischen Glaubenslehre in den russisch-orthodoxen Handbüchern der Theologie. B. pokazuje, kako se u novijim teološkim udžbenicima ruskepravosl. bogosloviije neispravno i krivo prikazuje nauka katol. Crkve.

E. L.

Theol.-prakt. Quartalschrift. Linz, 1911. br. 3. Prof. dr. Iv. Gspani iznosi svjetsku statistiku modernog novopoganskog problema o spaljivanju mrtvaca, te ističe, kako je najjača opreka tome problemu katolička vjera.

P. Franjo Murmann S. J. iz Brazilije, upozna je svećenstvo u pastvi s novim načinom, kako si može olakotiti pogled u pojedine obitelji župe.

Prof. G. Krescer opovrgava borbu, koja je u naše vrijeme nastala protiv Loreta, te novim dokazima potkrepljuje uvjerenje kršćansko i štovanje svetišta Marijina u Loretu.

P. Handmann S. J. završuje svoj članak o povijesti razvitka čovjeka obzirom na tijelo s Gutberletom, koji veli, da nije moguće, da se od životinje razvije čovjek duhovnom dušom; duhovna duša može tek biti stvorena od Boga; drugo je pitanje, da li bi mogao čovjek poticati od životinje po tjelesnom ustrojstvu prema teoriji descendentalnoj; u tom pitanju valja razlikovati absolutnu mogućnost od faktične istine; ono prvo ne može se zaniijekati po sebi, ali od mogućnosti do istine još mnogo manjka, a ova se mora zaniijekati. — Darwiniste sami opažaju strašne posljedice u nauci ovoj nazivajući ju radikalnom oprekom svakome moralu; otrovom, koji uništi svaki moral.

Slijedeći je članak: školska djeca i žalosna Majka Božja; kako je naime svećenik Maximilijan uspio djecu potaći na pokajanje razmatranjem od 5—6 minuta žalosti Majke Božje.

P. Beda Danzer govori o ispovijedi mladeži iz pobožnosti, te u svom lijepom članku uči, kako je mladeži nužna, da ju dovede po skliskom putu mladosti čiste u muževnu dobu; kako se po čestoj sv. ispovijedi jača karakter mladeži, a napokon se pomaže mladeži u izboru staleža.

Župnik F. Dor u Badenu u formi lista mladomisniku govori o svećeničkoj revnosti i sredstvima očuvati ju. Evo ih: reformiraj danimice sam sebe. Čini

sve na veću slavu Božju; budi razborit, a k tome blag i odlučan. Dalnja su: tjedni saobraćaj sa prijateljem svećenikom, izlet u svijet na kongrese, a i godišnje duhovne vježbe; svakidašnje razmatranje podaje vazda nove ideje i revnosti kaošto i ura klanjanja; čitanje listova iz misija, a nada sve stalan dnevni način života.

Iznosi zadnja sveska ocjenu knjiga najnovijih za mladež i pučke knjižnice; riješava mnoge kazuse; iznosi mnoga nova djela i ocjene, a i izdanja novija starijih djela.

P. Dr. Bonifaz Seutzer pruža savremeni pogled po katoličkom svijetu,

Profesor P. Kilitzko iznosi pregled katoličkih misija,

P. Hilgers S. J. iz Rima najnovije odluke u stvarima oprosta, P. Dr. Bruno Albers odluke rimskih kongregacija.

Dr. M. Beluhan.

La civiltà cattolica. God. 62. do 1911. Vol. 2—3; sv. 1461. do 1466. od 6. svibnja do 15. srpnja.

U zadnjoj svesci „B. S.“ donijeli smo najvažnije rasprave, ocjene i publikacije, što izagjoše u ovoj uvaženoj smotri u svescima 1455 do 1460; a sada donosimo izvještaj radnja izašlih u gore citiranim sveskama.

1. Nastavlja se zanimiva rasprava: l'internazionalismo rivoluzionario della Massoneria sv. 1461. 1463. 1466. Kod nas se još uvijek drži, pa i kod katolika, da je slobodno zidarstvo tek neko plašilo, koje nema stvarne podloge, i neki umišljeni protivnik, protiv koga nema razloga za ozbiljnu budnost i borbu. No ovdje nas pisac, govoreći o unutarnjoj organizaciji, historijskom razvitku

te o simbolizmu slob. zidarije, utvrđuje, da je slobodno zidarstvo sila, koja uvijek intenzivno radi, da potkopa temelje svakoj, napose kršč. religiji. 2. Leone N. Tolstoi je nastavak studije o životu i radu Tolstoja. Opširno i temeljito se iznose T. ideje, a naročito ona o njegovom nazoru na svijet. 3. U novoj raspravi „la teoria di Ugo de Vries sull'origine delle specie (Teorija U. de V. o postanku vrsta) podvrgava se kritici sa stanovišta kršč. filozofije djelo glasovitoga holand. botaničara darwiniste Ugone de Vries (1461.). 4. P. Pierling S. I. piše članak „Un disegno di riunione della Chiesa Russa con Roma“ u kom iznaša naert i nastojanje za sjedinjenje ruske crkve s Rimom početkom 19. vijeka. Sv. 1461. 5. Le gesta gloriose di un eroe nel Giappone (slavna djela jednog heroja u Japanu). To je recenzija životopisa čas. Marcella Mastrillia S. I. koji je bio ubijen u Japanu in odium fidei. Životopis je preveo s francuskoga i popunio o. Franjo X. Gaffredo. Zanimat će one, koji se bave historijom kat. misija sv. 1461. 6. Scoparte nuove e verità antiche (Nova otkrića i stare istine). P. Rosa čitao je ovu raspravu, zapravo konferenciju u „Accademia di rel. cattolica“ u kojoj pokazuje, kako se religija nema bojati novih otkrića, jer ova upravo utvrđuju objavljene istine sv. 1462. 7. U svesci 1464. i 1465. podvrgava se kritici drama tal. pisca G. D' Annunzia „Il martirio di S. Sebastiano“, koja je uzvitlala toliku graju, kad je nadbiskup pariški zabranio katolicima prisustvovati njezinoj pred-

stavi. Pisac pokazuje kako drama ni iz daleka nije drama religiozna, već djelo koje širi nečudoregije i pokvarenost. 8. Svima je još u pameti proces Bricarelli-Verdesi, kod koga je na svjetskom sudu bio zastupan najniži rimski kler. Tom prigodom razvio je Scaduto, prof. kanonskog prava mnoge teorije, koje zastupa i u svojim knjigama, no kojima ipak nije mogao obraniti pred forumom iustitiae svoga kolege exsvećenika Verdesia. U članku: „Dotrina canonica del. prof. Scaduto nel processo dell' apostata Verdesi“ pobijaju se krive teorije prof. Scaduta.

Pod naslovom „Rivista della Stampa“ spominju se nove književne publikacije kao n. pr. najnovija bibl. djela; franc. prijevod „Povjest koncila“ od Hefelea; Palmierievo djelo „Teologia dogmatica orthodoxa“ itd.

Osim toga donáša taj list bogatu bibliografiju i savremeni pregled crkvenog i s njom skopčanog života.

Dr. I. B.

La scuola cattolica. Milan, 1911. od travnja do lipnja.

M. Cappello: La riforma dei Seminari in Italia secondo la mente di Pio X. (Reforma sjemeništa po nakani Pija X.). U tom prvom članku razvija C. historijat početaka današnjih sjemeništa.

A. Palmieri: La teologia del mariavitismo. (Teologija mariavitizma). Ta nova poljska sekta stvorila je teologiju, koja je mješavina janzenisma, starog katolicizma i pravoslavlja. U početku stavio si zadaćom mariavitizam, da reformira kler, a na koncu došao je do toga, da je zabacio temeljne istine katolicizma.

P. Caccia: La divina personalità dello Spirito Santo specialmenteda 1 Cor. 2, 6—16. (Božanska osobnost Duhâ svetoga, napose u 1 Cor. 2, 6—16). Pisac ponajprije prikazuje katol. nauku o Duhu sv. i kratak pregled povjesti ove dogme, zatim razvija nauku o Duhu sv. u prot.-racionalnoj egzegezi.

G. Gaggia: Della „Treuga Dei“. Razbojstva i barbarstva se u srednjem vijeku sve više širila, da se tome na put stane uvela se tako zvana „Treuga Dei“, po kojoj je bilo svakomu čovjeku zabranjeno od srijede na večer do ponedjeljka u jutro bilo što uzeti drugomu bilo osvetiti se neprijatelju, misleći da će se time polagano ali sigurno tomu zlu na put stati. Pisac nadalje razvija historijat „Treugae Dei“ i dolazi do zaključka, da je crkva prvas autoritetom ustala proti toj brutalnosti i nasilju jakih i tako štitila slabije.

A. Cappellazi: Il suicidio come fenomeno sociale (Samoubojstvo kao socijalni fenomen). Pisac ponajprije razmatra fakat samoubojstva, koje se sve više širi, zatim razloge samoubojstva, za koje kaže, da imaju svoj korijen i ishodište u modernom nesregjenom i bezvjerskom duhu.

I. B. Frey: Un nuovo commentario su s. Marco. (Novi komentar evanjelja sv. Marka). Referat o Lagrengeovom djelu: *Evangile selon St. Marc* (1911).

Noti ad appunti di studi neo-testamentari. Biblijografski pregled najnovijih djela na polju novo-zavjetne literature, sastavljen od raznih pisaca. *E. L.*

Revue du Clergé Français. Paris, 1911. od 15. aprili do 1. srpnja.

E. Mangenot: Les deux

généalogies de Notre-Seigneur (Dvije genealogije Isusa Krista). Sv. Matej (1, 1—17) i sv. Luka (3, 23—38) donose dvije različne genealogije Isusove. Tu poteškoću je nastojao riješiti Heer: „Die Stammbäume Jesu nach Matthäus u. Lukas“ (1910.), o čemu referira Mangenot. Herr dokazuje, da je genealogija kod sv. Mateja genealogija sv. Josipa, a kod sv. Luke genealogija sv. Marije.

A. Villien: A propos du décret „Maxima cura“. Komentar tome novom dekretu.

P. Godet: La théologie mariale, hier et aujourd'hui (Marijanska teologija od jučer i danas). Zanimanje za marijansku teologiju je velika; stara se djela na novo izdavaju, a nova dalje grade.

I. Bricout: Chronique d'apocryphes. Na 30 stranica upoznaje nas pisac s najnovijom apolog. literaturom francuskom.

E. Vacandard: Origines du culte des saints. Les saints sont-ils les successeurs des dieux (Podrijetlo štovanja svetih. Jesu li sveci nasljednici bogova). Nastavlja se.

P. Godet: L'histoire de piété mariale (Povijest Marijinog štovanja). G. pokazuje razvitak štovanja bl. dj. Marije, koje se još uvijek nastavlja.

J. Rivière: Chronique du mouvement théologique: Opširan pregled teološke nove literature.

J. Touzard: Vjera kod Izraelaca. To je nastavak opširne radnje „o historiji religija.“

E. Vacandard: Chronique d'histoire ecclésiastique. V. referira o najnovijim djelima na području crk. povjesti.

E. L.